

מרוכזים, בעוד שאחרים מסופקים אולי בעיקר על ידי עלותו של המספוא. מחקר יסודי ביותר נדרש לשם מציאת התשובות על שאלות אלו.

במסגרת תחומי הצרים של ניסוי זה לא היינו מסוגלים להבחין בעליית התנובה עקב הגשת כמויות גדולות יותר של מזון מרוכז מעבר לגבול. כמו כן לא הבחנו בכך שגבוהות התנובה היו מסוגלות להגיב במידה רבה יותר מאלו נמוכות התנובה על תוספת המזון המרוכז.

נראה כי במשקים בהם מצוי מספוא גס מאיכות משובחת יש לשקול היטב ולהזהר מהגדלת מנות המזון מעל לגורמות המומלצות.

י. מ. וינג — ק. י. וילקוקס
(מתוך ווארד'ס דיירימן, ספט' 62)

מוגבלת ו/או איכותו היתה לקויה או שהמזון המרוכז היה רבי-נפח.

תחליף למספוא גס

המזון המרוכז רבי-הנפח שהוגש לפרות היוה למעשה מעין תחליף חלקי למספוא הגס, לפחות משך 200 ימי הניסוי. באיזון מידה אמנם שימש כתחליף ולמשך כמה זמן — זו שאלה שנית.

לגבי הרבה מבעיות ההזנה של בקר-חלב הגנו עדיין רק בתחילת הדרך ובבחינת מגשים באפילה. הפרות מסוגלות לאגור בגופן חומרי מזון לצרכי ייצור חלב למשך פרקי זמן שונים ביותר. אחדים מחומרי המזון הללו וודאי לא זורו עדיין. חלקם קשור ודאי בעיקר במזונות

פיקוח על טיב המספוא

היחידה לטיב המספוא במשרד החקלאות, על אף תקציבה המצומצם ומיעוט מספר עובדיה, הפעילה את מלוא יכולתה בדאגה לטיב המספוא והפיקוח עליו, שמצאה את ביטוייה באלפי ביקורים בכל הארץ: במפעלים לייצור מספוא, במכונים לתערובות, בבתי-הבד, בסחנות, במחסני המספוא אצל סוחרים וספקים, בנמל ובמשקים.

היחידה עסקה בבדיקה פיסית של חמרי הגלם של המספוא ובלקחת דגמים מכל סוגי מספוא למיניהם, כגון: קמח דגים, קמח עצמות, קמח נוצות, כוספות וכר, מוצרי לוואי שונים, מחצבים ואף ויטמינים; הופעלה ביקורת על טיב השקים, האריזה והמשקל והתנהל עיקוב אחר גרגרים מן היבוא ומן היבול המקומי, ובשעתו, אף בדיקת שחת מן היבוא.

כן עסקה היחידה בהכנת תקנים לסוגי המספוא והכנת הצעות חדשות לתקנות הצו החדש והמורחב (במקום זה הקיים משנת תשי"א).

על ידיה הוצאו פירסומים מדי פעם בעתונים במקרים של זיופים גסים, או מספוא נפסד ופגום, ואף טופל במסירה למשפט.

היחידה עסקה גם בקבלת תלונות מרובות ממשקים וחקלאים בעניני מספוא ובפתרון בעיותיהם לגבי ספקי המספוא והייבואנים, תוך הקפדה על הספקת מספוא תקין ככל האפשר.

מלבד תפקיד השמירה על טיב המספוא במישורין, טיפלה עוד באופן מתמיד בעניני קבלת בקשות לרשימות לייצור המספוא והסחר בו (והתשלומים הקשורים בכך), והוצאת הרשימות וחידושם למאות בעלי הרשימות העוסקים בתחום המספוא, שזהו למעשה ענף עבודה בפני עצמו.

בתקופת עבודתה עלה בידה להרתיע רבים מנסיונות לזייף את המספוא — ע"י ביקוריה, הוראותיה והדרכתה במקומות המבוקרים, וכן ע"י פירסום תוצאות הבדיקות למעונינים. כדאי לציין כאן, למשל, שהבאנו לביטול הייצור של קמח דגים בשני מפעלים (הודות לפירסום בעתונות והגשה למשפט) וכן ביטול ייצור קמח עצמות בכמה מפעלים, הודות למאבק שיטתי ומתמיד שנוהל כלפי הייצרנים בקשר לתכולה הנמוכה של הזרחן; וכן יש להזכיר הטבת המצב בייצור המספוא בכלל בעקב המתח שבו שרויים המפעלים, הודות לביקורים ולקחת מידגמים בצורה שיטתית וקבועה (אמנם מוגבלת בתחומי תקציב מצומצם), אשר תוצאות בדיקתם נרשמות בכרטסת מיוחדת הנהוגה ביחידה.

אפשר לציין בוודאות, כי מקרי זיופים גסים, אשר כה רבו בתקופה שקדמה לפעולות היחידה, ברובם המכריע הופסקו, וכמעט שאינם נמצא כיום.

א. כחסי

משרד החקלאות, היחידה לטיב המספוא